

Organizasyonunda

Katılımlarıyla

13. Doğal Gaz Ticaret Forumu

15 Ekim 2019 **Swissotel - Ankara**

Neden Vadeli Doğal Gaz Piyasası'na İhtiyacımız Var?

Vadeli Doğal Gaz Piyasası Ne Fayda Sağlayabilir?

Rekabetçi son tüketici fiyatları

İthal kaynağın verimli kullanılması

Daha fazla piyasa oyuncusunun getireceği likidite ve yeni yatırımlar

Daha etkin yönetilebilir alım yükümlülükleri

Kontrat müzakerelerinde önemli bir destek

Likidite Saęlamak için «Piyasa Yapıcılığı»

Piyasa Yapıcı Kimdir, Kimler olabilir?

Piyasa Yapıcı kimdir?

- **Belirli ürünler** için,
- **Eş zamanlı olarak**,
- Hem **Alış yönlü** hem de **Satış yönlü fiyat ve miktar teklifi** veren katılımcıdır.

ALİŞ

SATIŞ

- **Gönüllü Uygulama:** Piyasada sağlanacak teşvikler ile Piyasa Yapıcı olmak isteyen gönüllü firmalar
- **Zorunlu Uygulama :** Belirli bir portföy büyüklüğünün üzerindeki piyasa oyuncuları,
- **Karma Uygulama :** Hem zorunlu hem de gönüllü uygulamanın bir arada olması

Faydaları nelerdir?

- Piyasada belirli şartlarda ve zaman dilimlerinde **sürekli ulaşılabilecek miktarın ve istikrarlı fiyatın** oluşturulması,
- **Farklı kaynakların** fiyat oluşumuna katkı sağlaması ve **piyasada derinliğin artırılması**
- Küçük oyuncuların da piyasaya katılımının sağlanmasına destek olarak piyasada likiditenin artırılması,
- Büyük ölçekli oyuncuların portföylerinin bir kısmının piyasaya açılması

Gönüllü Piyasa Yapıcılığı Örnekleri

Gelişmekte olan hublardan İspanya ve İtalya..

İSPANYA - MIBGAS

- Gönüllük esasına dayanmaktadır.
- 6 aylık piyasa yapıcılığı anlaşması ile yükümlülükler ve teşvikler düzenleniyor.
- Yükümlülükler: minimum miktar, süre, alış-satış maks fiyat farkı, vb
- Teşvikler: eşleşen işlem başına komisyon, belirli bir sabit ödeme vb.)
- Hizmet vermek isteyen gönüllü firmalardan teklifler alınmakta ve belirli kriterlere göre seçim yapılmaktadır.
- Mevcut dönemde 2 gönüllü piyasa yapıcı bulunmaktadır.

İTALYA

- 2013'teki kanun değişikliği ile gönüllü piyasa yapıcılık;
 - ✓ Verilmek zorunda olan minimum hizmetin sınırlarının ve sağlanacak teşviklerin belirlendiği,
 - ✓ Belirli kriterlere göre gönüllü firmalar arasından en az 3, en fazla 10 tedarikçinin belirlendiği süreçtir.

Piyasada derinliğin ve likiditenin artırılması ile daha fazla oyuncunun piyasaya girdiği gözlemlenmektedir.

Zorunlu Piyasa Yapıcılığı Örnekleri

Büyük ölçekli oyuncuların portföylerinin piyasaya açılmasının teşvik edilmesi.

YUNANİSTAN - DEPA

- Portföyünün bir kısmını her yıl elektronik ortamda ihale yöntemi ile satması zorunludur. Bu miktar,
 - ✓ 2017 yılında %16,
 - ✓ 2018 yılı için %17,
 - ✓ 2019 yılı için %18,
 - ✓ 2020 yılı için %20 olarak belirlenmiştir.

ROMANYA

- Doğal gaz üreticilerine ve tedarikçilere organize piyasada işlem yapma yükümlülükleri getirilmiştir.
- Üreticiler için,
 - 2018'de üretimlerinin en az %30'unu,
 - 2019'da ise en az %50'sini satma zorunluluğu getirilmiştir.
- Diğer tedarikçiler için ise,
 - ✓ 2018 yılı için tedarik ettikleri tüm gazın en az %20'sini alma ve %30'unu organize piyasaya satma zorunluluğu,
 - ✓ 2019 yılı için bu oranlar %40 ve %50 oranlarına yükseltilmiştir.

Ana amaç, büyük üretici ve büyük tedarikçinin baskın olduğu piyasayı diğer küçük oyuncular için de fırsatlar yaratacak bir yapıya kavuşturmak ve yeni yatırımlar çekmek

Piyasa Yapıcı Uygulamalarının Faydaları Ne Oldu?

Piyasa derinliğini gözlemlemek için bakılan aşağıdaki 5 kritere göre gönüllü piyasa uygulaması İtalya ve İspanya piyasalarının gelişmesine katkıda bulunduğu görülüyor.

- Aktif katılımcı sayısı,
- Ticaret edilen ürünler,
- Ticaret hacimleri,
- Ticaret yapılabirlik endeksi,
- El değiştirme oranı

Özellikle ENI, kontratlarını PSV'ye endekslemeyi tedarikçileri ile görüşüyor.

İSPANYA - MIBGAS

Table 3: Progression of the 5 Key Elements for Spain: 2015 - 2017

2015-2017	5 KEY ELEMENTS					Score /15***
HUB	Active Market Participants*	Traded Products**	Traded Volumes	Tradability Index (Q4)	Churn Rate	Score /15***
AOC 2015	<10	n/a	10	0	<0.1	3
PVB 2016	<10	9	30	0	0.1	5
PVB 2017	44	9	60	0	0.2	5

* 2015/16: Estimated number of traders who trade regularly; 2017: Hub Score in the OTC Active Traders table.

** Score /64 derived from the OTC and Exchange product categories in the Traded Products Table.

*** Score based on each of the Key Elements scoring zero for Grey; 1 point for Red; 2 points for Amber; 3 points for Green.

Source: P. Heather

İTALYA

Table 6: Progression of the 5 Key Elements for Italy: 2015 - 2017

2015-2017	5 KEY ELEMENTS					Score /15***
HUB	Active Market Participants*	Traded Products**	Traded Volumes	Tradability Index (Q4)	Churn Rate	Score /15***
PSV 2015	15	21	720	13	1.0	7
PSV 2016	18	23	885	15	1.2	7
PSV 2017	105	19	945	14	1.2	8

* 2015/16: Estimated number of traders who trade regularly; 2017: Hub Score in the OTC Active Traders table.

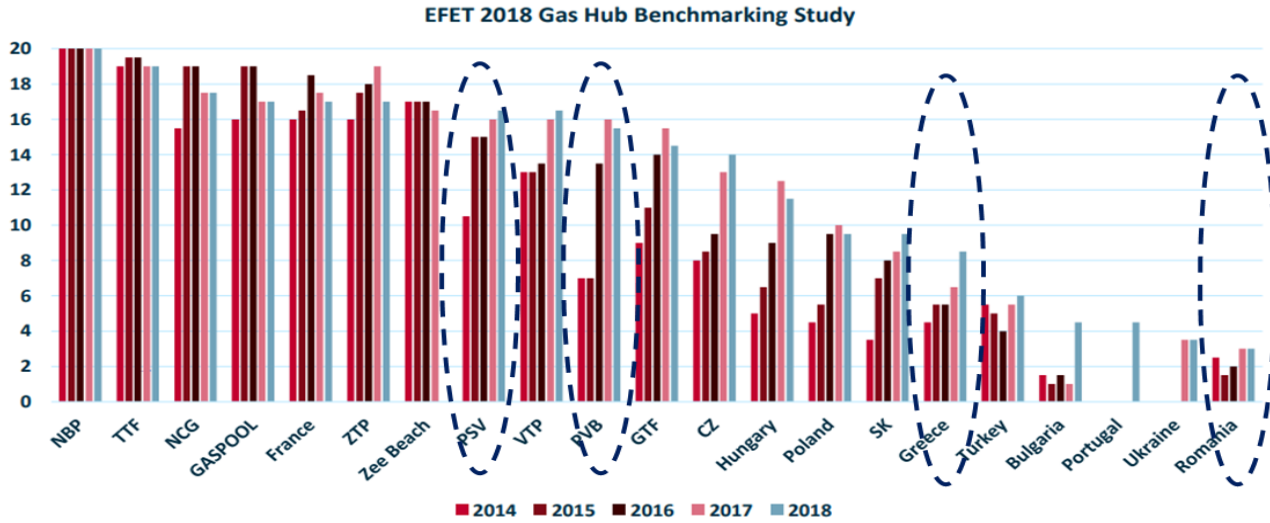
** Score /64 derived from the OTC and Exchange product categories in the Traded Products Table.

*** Score based on each of the Key Elements scoring zero for Grey; 1 point for Red; 2 points for Amber; 3 points for Green.

Source: P. Heather

Piyasa Yapıcı Uygulamalarının Faydaları Ne Oldu?

- Yunanistan ve Romanya'da atılan adımlara rağmen piyasanın gelişimi yapısal değişikliklerle desteklenmediği için ilerlemenin henüz son derece yavaş olduğu gözlemlenmektedir. (Romanya özelinde ticareti kısıtlayıcı ve ek vergi getiren uygulamalar piyasaya negatif etki yaratmıştır)
- Yunanistan'daki uygulamalar ile piyasadaki oyuncu sayısı artmış, piyasaya yeni gaz (özellikle LNG) arzı sağlanmış ve Yunan şirketlerinin kendi iç piyasalarının yanı sıra yaptıkları ihracat ile Bulgaristan piyasasında da aktif oldukları gözlemlenmiştir.

Zorunlu Piyasa Yapıcılığı Örnekleri

Büyük ölçekli oyuncuların portföylerinin piyasaya açılmasının teşvik edilmesi

Yükümlülükler

MİKTAR: Alış ve satış yönlü vermek zorunda olduğu minimum teklif miktarı,

SPREAD: Alış ve satış yönlü fiyat teklifleri arasında olması gereken fiyat farkı,

SÜRE: Tekliflerini platformda tutması gereken minimum zaman

Eşleşme sonrasında yeni teklifini ekrana koyması için geçebilecek maksimum süre

Hafta Sonlarında ve resmi tatil günlerindeki durum

Esneklikler

Belirli durumlarda görevini yerine getirememe izni

Yüksek «Volatilité» olduğu zamanlarda «spread»i açma hakkı

Yüksek Volatilité olduğu zamanlarda alış/satış teklif miktarlarını belli bir oranda düşürme hakkı

Bir günde/seansta olması gereken/olabilecek maksimum eşleşme miktarı

Teşvikler

Daha düşük teminat

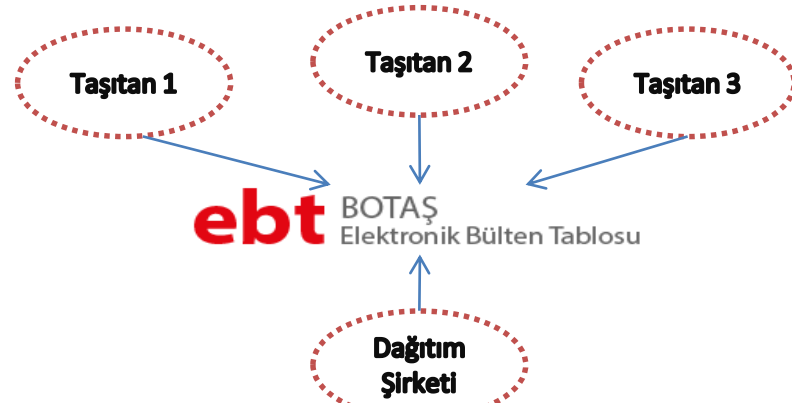
Daha düşük komisyon

İşlem başına bir bedel veya komisyon verilmesi

Tüketicilerin Alım Opsiyonlarının Genişletilmesi

Tüketicilerin **piyasa tabanlı ve rekabet esaslı doğal gaz** erişimi için tedarik opsiyonlarının artırılması beklenmektedir.

- Daha **esnek** kontrat yapıları
- Tedarikçi **değiştirme** opsiyonları
- **Haftalık/Aylık/Çeyreklik** kontratlar

Bu sayede;

- **OTSP**'de oluşabilecek fırsatlardan yararlanabilme
- **Spot LNG ve/veya Boru Gazı** sayesinde dönemsel olarak daha uygun maliyetli gazın tüketicilere ulaşması

Depolama Yüklümlüğüünün Azaltılması

2019 yılında yaşanan sıkıntıların 2020 yılını da etkilemesi beklenmektedir;

- **Fiyat belirsizlikleri** devam etmektedir.
- 2019 yılında **yüzde 2-3** seviyesine düşen özel sektör payının taşıtanlar için oluşturduğu problemlerin 2020 yılını da negatif etkilemesi beklenmektedir
- **Finansman bulma noktasında** yaşanabilecek problemler devam etmektedir.

2020 yılı için depolama yükümlüğüünün **%1** olarak belirlenmesi özel sektör oyuncularının yükünü hafifletecektir.